

Woonkwaliteit en energiebesparing: een eeuwige paradox?

Auteur: Jelle Persoon, september 2014

Misschien zit het niet meer zo in ons gemeenschappelijk geheugen, maar in de tachtiger en jaren negentig was de aandacht voor energiebesparing net zo groot als nu. Die eerste energiebesparingsgolf ging gepaard met veel problemen. Het binnenklimaat, een belangrijk aspect van woonkwaliteit, verslechterde in veel gevallen. Vochtproblemen kwamen veelvuldige voor. Met het E'novatieprogramma (1986 - 1993) (toenmalige NOVEM) wilde men met goede voorbeelden laten zien dat energiebesparing en een comfortabel en gezond binnenmilieu samen konden gaan.

De energie ambities worden de laatste tijd wederom nogal opgeschroefd. Nul op de meter en een EPC kleiner dan nul zijn de termen die dan langs komen. Hopelijk gaat dit niet ook wederom ten koste van de woonkwaliteit.

Niet zo'n gekke vrees als je terugdenkt aan de resultaten van enkele jaren geleden van het onderzoek: 'Schatgraven in de bestaande bouw', dat we voor het toenmalige Agentschap NL (nu RVO) verricht hebben. Tweeëndertig nieuwbouw- en renovatieprojecten (2000-2014), met hoge energieambities, zijn toen geëvalueerd. In bijna 40 procent van de projecten was het verbruik in de praktijk meer dan 20 procent hoger dan berekend. Maar wat vooral opviel, was dat 40 tot 50 procent van de bewoners matig of niet tevreden waren over het binnenklimaat en de ventilatie van hun woning. Regelbaarheid, gebruiksgemak en ruimtebeslag zijn hierbij sleutelbegrippen. Hier ligt de kiem van mislukking of succes. Met het bedenken en toepassen van een energieconcept, los van bewoners en hun wensen, wordt een groot risico gelopen. Wanneer het concept niet aansluit op het gebruik, zijn tegenvallende verbruiksresultaten en klachten van bewoners het resultaat. Veel projectleiders van projecten met warmtepompen en WTW-installaties kunnen hierover meepraten. De energiebesparende maatregelen lopen nogal eens niet synchroon met de kwaliteitsbeleving van bewoners. Met andere woorden, er wordt veel bedacht maar te weinig gekeken naar wat bewoners wensen.

Om aan te sluiten bij de vraag van bewoners is allereerst een andere werkwijze nodig. De Serie van één en componentrenovatie zijn sleutelbegrippen, die die andere werkwijze vorm kunnen geven. Een serie van één staat voor een aanpak op maat, waarbij de bewoner maximaal invloed heeft op wanneer en wat er verbeterd wordt. Door bij renovatie te denken in verbetering van componenten zoals dak, gevel, woning intern, etc. kan beter aangesloten worden bij de vraag en kan er gericht naar oplossingen gezocht worden, waarbij zowel kwaliteit als uitvoering worden geoptimaliseerd. Met een dergelijke werkwijze ontstaat er ruimte om passende energiemaatregelen te nemen en verder te ontwikkelen.

Hiermee kan stapsgewijs nul op de meter behaald worden, of zelfs overtroffen kan worden.